

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-02-12

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Agneta Bäcklund.

Förstärkt insättningsgaranti

Enligt en lagrådsremiss den 28 januari 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,
2. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
3. lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
4. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
5. lag om ändring i lagen (2015:1016) om resolution.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Szilárd Rado.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i lagen om insättningsgaranti

3 §

I paragrafen ska enligt förslaget införas ett nytt tredje stycke med följande innehåll.

Om insättningsgarantisystemet i ett annat EES-land, där det finns en filial till ett svenskt institut, har ett högre skydd än det som följer av 4 c § för sådana insättningar som avses i artikel 6.2 i insättningsgarantidirektivet, får garantimyndigheten besluta att garantin ska omfatta även detta högre skydd, om inte det landets insättningsgarantisystem erbjuder sådant skydd.

Av författningskommentaren framgår att bestämmelsen tar sikte både på sådana fall där värdlandets garantisystem har en annan omfattning än det svenska och sådana där det erbjuder en högre ersättningsnivå för insättningar som kan föranleda tilläggsbelopp.

Lagrådet föreslår att den föreslagna bestämmelsen förtydligas och ges följande lydelse.

Om insättningsgarantin i ett annat EES-land, där det finns en filial till ett svenskt institut, har ett mer omfattande skydd eller ger högre ersättning än vad som följer av 4 c §, får garantimyndigheten besluta att garantin ska omfatta även detta skydd, om inte det andra landets insättningsgaranti erbjuder filialen sådant skydd.

4 c §

Enligt paragrafens första stycke får ersättning betalas ut med ett tilläggsbelopp om insättaren kan visa att insättningarna grundar sig på medel som hänförs till vissa uppräknade livshändelser. Den föreslagna lydelsen – "grundar sig på medel som hänför sig till" - är

ägnad att skapa osäkerhet i frågan om den höjda garantinivån också kan omfatta t.ex. avkastning på de ursprungliga medlen. Någon sådan avsikt kan inte utläsas av författningskommentaren eller allmänmotiveringen och framgår inte heller av direktivet. Det är rimligt att anta att ett tilläggsbelopp ur garantin bara ska kunna utgå för den del av ett tillgodohavande som utgörs av ersättningar i samband med någon av de i paragrafen uppräknade händelserna. Bestämmelsen bör emellertid förtydligas.

Vidare framgår av andra stycket att utbetalning av ett tilläggsbelopp enligt första stycket bara får avse "insättningar som har gjorts högst tolv månader från den tidpunkt då beloppet krediterades på insättarens konto eller från och med den tidpunkt då det blev rättsligt möjligt att överföra sådana insättningar". Författningskommentaren ger ingen ledning för hur bestämmelsen ska tillämpas. Enligt allmänmotiveringen är tidsfristen "inte kopplad till den tidpunkt då insättningen gjordes, utan till tidpunkten då beloppet för första gången krediterades av institutet" (s. 45).

Förslaget, som är avsett att genomföra artikel 6.2 i direktivet, väcker frågor. Det är oklart vad som avses med "beloppet" och med att detta belopp har krediterats på insättarens konto, synbarligen utan att det är fråga om en insättning. Det är också oklart på vilket sätt de ersättningsgilla insättningarna under den följande tolv månadersperioden förhåller sig till detta "belopp". Av förslaget framgår inte heller hur tolv månadersfristen ska bestämmas om t.ex. en ersättning från ett försäkringsbolag har betalats ut i rater. Lagrådet förutsätter att förslagets innebörd klargörs under den fortsatta beredningen.

9 a §

I första stycket anges att garantimyndigheten får skjuta upp utbetalningen av ersättningen enligt garantin i vissa särskilt angivna fall, t.ex. om insättningen är föremål för rättstvist eller om insättningen är föremål för restriktiva åtgärder som har beslutats av nationella regeringar eller internationella organ. Några bestämmelser om hur länge utbetalningen får skjutas upp finns inte.

Enligt andra stycket ska ersättningar som omfattas av artikel 7.3 i insättningsgarantidirektivet betalas ut så snart som möjligt och senast tre månader efter ersättningsrättens inträde. Artikel 7.3 behandlar den situationen att någon förvarar medel på eget konto för annans räkning, t.ex. pengar som satts in av en advokatbyrå eller ett värdepappersbolag för en kunds räkning på ett s.k. klientmedelskonto. Enligt författningskommentaren är huvudregeln i ett sådant fall att utbetalning av ersättning enligt insättningsgarantin ska ske till kunden.

Fråga uppkommer dock om förhållandet mellan första och andra stycket och vad som gäller om en ersättning som omfattas av artikel 7.3 dessutom omfattas av någon av bestämmelserna i första stycket. Avsikten är sannolikt att ersättningen inte ska betalas ut inom den frist som anges i andra stycket, om insättningen är föremål för exempelvis en rättstvist eller ett dispositionsförbud.

Lagrådet förordar att paragrafen justeras så att det framgår hur länge en utbetalning enligt första stycket får skjutas upp. Vidare bör paragrafen kompletteras med bestämmelser som reglerar möjligheten att skjuta upp betalningen i det fall såväl första som andra stycket är tillämpliga.

11 b §

I paragrafens första stycke finns bestämmelser om information vid ombildning av institut. Vid fusion eller annan form av ombildning av ett institut, som kan påverka insättarens rätt till ersättning, ska institutet informera insättaren minst en månad innan beslutet om ombildningen får laga kraft. Uttrycket laga kraft, som används i lagtexten, återfinns också i den svenska versionen av artikel 16.6 i insättningsgarantidirektivet, som genomförs genom paragrafen. Uttrycket är missvisande eftersom det leder tankarna till beslut av myndighet eller domstol. I den engelska versionen används uttrycket "takes legal effect". Lagrådet förordar att formuleringen "beslutet om ombildningen får laga kraft" ersätts exempelvis av formuleringen "rättsverkningarna av ombildningen inträder".

I paragrafens tredje stycke föreskrivs att insättaren har rätt att ta ut eller till ett annat institut överföra insättningar och upplupen ränta till den del som överstiger ersättningsbeloppet enligt 4 §, om det görs inom tre månader från det att insättaren har informerats om ombildningen. Enligt artikel 16.6 i insättningsgarantidirektivet får insättaren vidta åtgärderna utan att drabbas av någon sanktion.

Lagrådet förordar att det uttryckligen anges i lagtexten att insättaren inte ska drabbas av någon sanktion om han eller hon tar ut eller överför insättningar under de förutsättningar som anges i bestämmelsen.

12 §

Denna och de närmast följande paragraferna innehåller bestämmelser om avgifter som ska betalas av de institut som omfattas av insättningsgarantin. I första stycket andra meningen i förevarande pa-

ragraf finns en bestämmelse om vad avgiften ska grundas på som återkommer med nästan samma innehåll i 13 § andra stycket första meningen. Skillnaden är att bestämmelsen i 12 § föreskriver att avgiften ska grundas på *institutens* insättningar, medan bestämmelsen i 13 § föreskriver att avgiften ska baseras på *institutets* sammanlagda insättningar.

Lagrådet ifrågasätter att båda bestämmelserna behövs. Bestämmelsen i 13 § förefaller vara tillräcklig. Även i övrigt kan det finnas anledning att se över bestämmelsernas fördelning mellan 12 och 13 §§.

13 a §

Enligt paragrafen ska garantimyndigheten besluta om en extra avgift, om behållna avgiftsmedel inte är tillräckliga för att betala ut ersättning.

Av lagtexten framgår inte i vilken situation frågan om en extra avgift ska aktualiseras. Insättningsgarantidirektivet är mer upplysande i detta hänseende. I artikel 10.8 föreskrivs att deltagarna i ett insättningsgarantisystem ska erlagga extra avgifter, om systemets finansiella medel inte är tillräckliga för att ersätta insättare då insättningar blivit indisponibla. Uttrycket "indisponibel insättning" definieras i artikel 2.8. Det är en insättning som har förfallit till betalning men som inte har betalats ut av kreditinstitutet enligt de rättsliga eller avtalsmässiga villkor som är tillämpliga, under förutsättning att en av två punkter (a och b) är tillämpliga. Punkterna handlar om att en myndighet har konstaterat att institutet saknar förmåga att betala eller tillfälligt har upphävt insättarnas rätt att framställa krav mot institutet (jfr 8 § lagen om insättningsgaranti).

Av direktivets bestämmelser framgår således att frågan om en extra avgift aktualiseras när rätten till ersättning ur garantin inträder. Detta bör anges i lagtexten.

15 a §

I paragrafen finns bestämmelser om vilka belopp insättningsgarantisystemet ska innehålla. De behållna avgiftsmedlen ska uppgå till ett belopp som motsvarar minst 0,8 procent av institutens sammanlagda insättningar som omfattas av garantin. Rubriken närmast före paragrafen lyder "Målnivå på behållna medel" och i författningskommentaren anges att paragrafen innehåller bestämmelser om målnivå på behållna medel. Vidare hänvisas i 7 b § till målnivån enligt 15 a §. Lagrådet förordar därför att ordet "målnivå" inom parentes förs in i slutet av första stycket.

I andra stycket föreskrivs att om de behållna avgiftsmedlen minskar till mindre än två tredjedelar av den nivå som anges i första stycket ska nivån återställas inom sex år. Vidare föreskrivs att avgiften då får fastställas till ett högre belopp än vad som följer av 12 § andra stycket.

Om avgiftsmedlen minskar till en nivå som understiger ett belopp som motsvarar 0,8 procent av institutens sammanlagda insättningar som omfattas av garantin, men beloppet alltså överstiger två tredjedelar av den nivå saknas dock bestämmelser om att nivån ska återställas. Det är inte förenligt med bestämmelsen i första stycket. Förhållandet mellan bestämmelserna i paragrafens första och andra stycken bör övervägas ytterligare inom ramen för det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Förslaget till lag om ändring i lagen om resolution

2 kap. 1 §

Paragrafen innehåller ett antal definitioner av begrepp som används i lagen. Definitionen av tillsynsförordningen ska enligt förslaget ändras så att hänvisningen till en viss lydelse av förordningen stryks. Ändringen, som medför att innebörden i de bestämmelser i lagen som hänvisar till tillsynsförordningen blir direkt beroende av ändringar i denna förordning, har inte kommenterats i remissen. Lagrådet har ingen erinran mot en dynamisk hänvisning i definitionen. Detta förutsätter dock att det för varje bestämmelse där det finns en hänvisning till förordningen avgörs om hänvisningen ska vara dynamisk eller statisk.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.